

Alternatív és művészszínház között

Beszélgetés Urbán Andrással, a Kosztolányi Dezső Színház
igazgató-rendezőjével

Urbán András (Zenta, 1970), rendező, igazgató. Tizenhét évesen önálló színházi és irodalmi alkotóműhelyt indít, majd társaival létrehozza az AIOWA nevű színházi avantgárd csoportot. 1990-ben Újvidéken Vlatko Gilić filmrendező osztályának hallgatója, 2000-ben Bora Draškovićnál diplomál. Rendez a szabadkai Népszínházban (*Wozzeck*) és a belgrádi KPGT-ben (*Hamlet*). A KDSZ-ben 2000-től rendez (Dukovszki: *A jó anyját annak, aki kezdte*; Arrabal: *Piknik a csatatéren*; Pilinszky: *Gyerekek és katonák*; Beckett: *Godot-ra várva*; Stoker: *Drakula – a pillanat fényei*; Shakespeare: *Makrancos Kata*; Brecht *The Hardcore Machine*; Pilinszky: *Urbi et orbi*; Tolnai: *Könyökkanyar*; *Turbo Paradiso*, továbbá Szegeden a MASZK-ban, melynek támogatásával létrejön az Urbán András Társulata, Újvidéken, Szabadkán a szerb társulatban, Bulgáriában, Németországban, jelenleg Boszniában Ibsen *Nóráját* állítja színpadra. Díjazták Belgrádban a BRAMS-on (1989), a BITEF-en (1992), Szegeden a THEALTER-en (2003, 2004). Előadásai (*Urbi et orbi*; *Brecht*) 2008-ban szerepeltek és díjat kaptak az újvidéki Sterija Játékok és INFANT, valamint a pécsi POSZT műsorán.

Urbán András 2006 májusától a KDSZ igazgatója.

Színháztörténeti adat: tizennégy évvel ezelőtt alakult meg Szabadkán a Kosztolányi Dezső Színház. Életre hívását az indokolta, hogy a város, miután a Népszínházat igazgató Ljubiša Ristić ellehetetlenítette a magyar színjátszást, színház nélkül maradt. A KDSZ-nek tizennégy év alatt – ami egy színház történetében nem nagy idő – három, de lehet, hogy négy szakasza is volt, nem függetlenül az éppen regnáló igazgatóktól (csak emlékeztetésként: Jónás Gabriella, Péter Ferenc, Szloboda Tibor és – jelenleg – Urbán András), de talán még

inkább a körülményektől, amelyek a KDSZ működését meghatározták, befolyásolták. Volt önálló színház, másik nem lévén a városban, majd a Népszínház újjáélesztése után ennek kamaraszínháza lett, ezt követően ismét önállósult, de igencsak mostoha körülmények között, saját épület, sőt saját színpad nélkül vegetált. Harmadik évada viszont immár önálló játéktérrel rendelkezik, megszűnt az addig áldatlan albérleti helyzet, színházként működik...

... igen, de ez csak részben áll, valóban sok szempontból önállóak lettünk, a valóság az, hogy mi most vagyunk albérletben a Mladost épületében, ennek bérleti költségeit az önkormányzat állja. Az előző, szomorú időszak még albérletnek sem nevezhető, csak egyszerűen ott voltunk a Népszínházban. Tudom, mert belülről ismerem a helyzetet, lévén, hogy akkor művészeti titkár voltam, illetve rendezőként helyezkedtem el, csak a politika meg a helyi színházi viszonyok folytán megszűnt a rendezői státus... Most valóban más a helyzet, ami két és fél éve adatott, s itt meg kell említeni az önkormányzat kulturális tanácsosát, Lovas Ildikót, aki mindenkinél jobban megértette, hogy legalább egy ilyen lehetőségre szükségünk van ahhoz, hogy színházként létezhessünk. Hogy társulatunk legyen, még ha néhány fős is, s hogy ne legyenek térproblémáink. Ugyanakkor el kell mondan, hogy az a tér, amelyikben most dolgozunk, azért ilyen, nem éppen hagyományos, mert egy lepusztult moziterem volt, nagyon pici színpaddal. Addig nézegettük és gondolkoztunk a műszakkal, Úri Attilával meg a többiekkel, hogy lehetne ebből színházat csinálni, amíg kitaláltuk ezt a változatot, melyen öt hónapig napi nyolc órát dolgoztunk, létrehoztunk, szinte pénz nélkül, önerőből. Olyan teret képzelünk el, amely alakítható, lebontható, akár a nézőtér is, amit nem szoktunk megtenni, de megtehető. Egy minél praktikusabban használható teret hoztunk létre. Most már tudjuk, talán a szerencsés körülmények közrejátszása folytán is, olyan tér született, ahol mindenki szeret játszani meg dolgozni. Elégedetten mennek el innen az emberek, akik itt játszanak, mi is szeretjük...

... álljunk meg még egy percig a játéktér kérdésénél. Ez a tér nem hagyományos, ám a KDSZ számára talán épp ez a forma nemcsak hogy provokatív, hanem megfelelő is. Arra gondolok, hogy a hagyományos színházzal szemben több lehetőséget ad olyan jellegű előadások készítésére, amelyeket a KDSZ csinál. Sőt, ha végignézzünk a repertoáron, akkor azt látjuk, hogy még a hagyományosabb drámaszövegek is, mint a Makrancos hölgy, a Tangó is óhatatlanul másféle előadássá váltak, mint ha hagyományos színpadon adták volna őket elő. Vagyis: a tér is közrejátszott/játszik a KDSZ profiljának kialakításában.

A problémát onnan lehet, kell megközelíteni, hogy amikor ezt a teret birtokba vettük, két lehetőség állt a KDSZ előtt. Bár ez nem csak a tértől

függött. Mindenképpen váltásra volt szükség. Abban az értelemben, hogy produkciós házzá váljunk-e, amely produkciókat hoz létre, és mindenki az adott projektre szerződik, vagy pedig egy önálló kis színház legyünk. Ez az utóbbi történt meg, mivel azt a lehetőséget én sem, és senki sem merete volna elvetni, hogy legalább egy kis társulatot hozzunk létre. A döntés nem tanulság nélküli. Mi valóban másfajta színház vagyunk, mint a többi, ezen nem minőséget, hanem jelleget kell érteni, ugyanakkor viszont repertoárszínházként működünk, ahogy a többi színház is.

Ennek ellenére kétségtelen, hogy van sajátos profilja a színháznak. Előadásai felismerhetőek. Úgy látom, hogy ez két irányba történő kitérésből következik. Az egyik az alternatív színházakra jellemző kísérletezés, olyan nem hagyományos darabokat játszanak, amilyeneket az alternatív színházak is, a másik pedig a művészszínházakra jellemző gondolati igény. Az érdekelne, hogy alakult ez ki, s kapcsolódásuk milyen gondot jelentett, ha egyáltalán gondot jelentett.

Előadásainkban mindkét vonatkozás felismerhető. A város harmadik színházaként vállaltuk a művészszínházi szerepet, talán voltak is ilyen elvárások irányunkban, de kétségtelenül bizonyos kísérleti jelleg is jellemző ránk. Bár az alternatív jelzőt igyekszünk mostanában lerázni, mivel ezt sokszor egyfajta marginális ismérvnek tekintik, holott azt hiszem, nagyon is mély dolog. Ugyanakkor nem téveszthető szem elől, hogy a KDSZ városi színház, s mint ilyen nem mondhat le a közönséggel való kapcsolatáról, amit a kísérleti jelleg nem feltétlenül szavatol.

Bizonyos korrekciók ellenére mégis kialakult, kialakulóban van egy profil...

... igen, kompromisszumok árán...

...persze, mert a körülmények semmiképpen sem mellőzhetők. Profil azonban van, legalábbis alakul. Hogy határozná ezt meg, milyen színház a KDSZ?

Egészséges. Erre törekszünk, amin azt értjük, hogy nagyon élő színház legyünk. Ennek érdekében meg kell vívni azokat a harcokat, amelyek megőrzik a képzelt, kialakított imázst, ugyanakkor kompromisszumokat is kell kötni, de lehetőleg minél ritkábban. A célunk az, hogy előadásainkat ne csak a kifejezetten színházi vájt fülűek értsék.

Nem könnyű mindennek eleget tenni. Ennek ellenére létezik-e olyan színházi nyelv, amit a KDSZ „beszél”?

Ez elég nehéz kérdés. Egyrészt azért, mert úgy gondolom, hogy elég sokszínűek vagyunk, de minden esetben van egy alsó határ, ami alá nem mehetünk. Örülünk például, ha az előadásaink szórakoztatóak, de nem szeretnénk ezt elsekélyesíteni.

Hál' istennek, hogy nem túlozzák el a népszínházi szerepet. Jóllehet ez lényegesen különbözik attól, amit több színház másutt is, nálunk is gyakorol. Az igazi népszínházi eszmét talán a forma francia kitalálója, Jean Vilar fogalmazta meg a legpontosabban, aki szerint a színház nem feledkezhet meg arról, hogy dolga van a világban. Ezt úgy értem, hogy vitázik a világgal. A KDSZ-nek van dolga a világban?

Igen, azt hiszem, hogy alternatív és művészi igényesség szerint létrehozott előadásaink bárkivel fel tudják venni a kapcsolatot. Olyképpen is, hogy vitázunk a világunkkal, amikor olyan problémákról szólunk, amelyek szervesen kapcsolódnak a jelenhez. S nem föltétlen a politikára gondolok, hanem emberi vonatkozásokra.

Ha az utóbbi néhány előadás alapján próbálnám kiszűrni azt a témát, amely szerintem ezt a „vitát” indukálhatja, akkor visszatérő témaként elsősorban a bűn kérdésére kell gondolni.

Inkább azt mondanám, hogy az erkölcs, az erkölcsi viszonyulás áll az előadások középpontjában. Lehet, hogy elsősorban az én előadásaimról van szó...

... igen...

... ami azzal magyarázható, hogy szerintem a bűn kérdése érzékeny pontja az embereknek, érinti őket, amely által meg vannak szúrva, hökkentve. Elsősorban azok, akik azt hiszik, egy lezárt prűd rétegről van szó, hogy nem az ő valóságuk, holott ez a valóság általában, s jelen van, akár itt körülöttünk, akár kicsit messzebb. Hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy mindaz, ami a világban probléma, amit a tévén látunk, vagy amiről más-képp értesülünk, az nem tartozik ránk.

Ha egy színház határozottan vállal egy témát, amit több előadásban is felvet, többször körüljár, akkor ahhoz a feltétel, hogy legyen egy olyan társulat, mondhatnám ízlésbeli közösség, amely együtt és hasonlóan gondolkodik. A KDSZ-ben kialakult már egy ilyen közösség? Azért kérdezem ezt, mert a KDSZ működéséhez inkább szükség van egy ilyen közösségre, mint a hagyományos színházakban.

Mindenképpen létre kell jönnie olyan közösségnek, amely homogén, mint egy rockegyüttes. Fontos létrehozni azt a társulatot, amely azonos hullámhosszon tud gondolkodni, működni.

Hol tart ez a folyamat?

Tart, de már működik. Biztos, hogy előbb-utóbb változni fog. Ehhez kapcsolódik a profil kérdése, amiről az előbb beszéltünk. Azt kellett volna

mondanom, hogy a mostani profil nem végleges. Ugyanakkor rossz ezt beismerni, mert sokkal artikuláltabb profilunk van, mint a színházaknak általában, és mégis azt mondjuk, hogy alakulóban van. Ebben persze több minden közrejátszik. Az is, hogy mint mások, repertoárszínház vagyunk, repertoárt kell működtetni, s ez elkezdzi zabálni a színházat. Ezzel szemben a KDSZ nagy lehetősége, hogy nyitott bizonyos műhelymunkára, ami által olyan szellemi hely lehetne, mint volt a régi Sympo. Ennek alapján úgy látom, hogy a KDSZ léte, működése nagyon élő pillanata színjátszásunknak. Sokan kapcsolódnak hozzá, szellemiségében is kezdett valamit jelenteni. A színházak esetében nem az a gond, hogy népszínház jellegűeknek kell lenniük, hanem hogy bizonyos klisékbe szorultak az emberek. Én magam is. De az ember próbál ebből kilépni. Erre gondoltam, amikor az előbb a KDSZ-t egészséges színháznak neveztem.

Nagyon jó, hogy a klisé említ, ami minden művészet, így a színház számára is nagy veszélyt jelent. Ugyanis idővel minden folyamat klisévé, önmaga kliséjévé válik, leblokkol, megbénít. Hogy a KDSZ ennek tudatában van, s hogy olyan profilt próbál kialakítani, amely van, de állandóan változik is, az szerintem garancia lehet az életképességre.

Nagyon remélem, hogy így van, lesz. A profilt mi inkább a működés, a szervezettség szempontjából tartjuk lényegesnek, de művészi értelemben nyitottnak kell maradni. Erre törekszem rendezőként, s másoktól is ezt várom el. Nem szeretem, ha valakit elhozok ide, s úgy dolgozik, mint másutt, holott azért hozom, mert megadatik neki a lehetőség, csináljon, amit akar, hogy vállalhatja a kockázatot. Épp ez benne az érdekes. Nem kell megfelelni feltétlenül, persze sikeresek akarunk lenni. Hogy a magunk példáját említsem. Az utóbbi hónapokban nagyon sok fesztiválra kaptunk meghívást, amire eddig itt nem volt példa, bennem is felmerült, amit mások is mondtak, hogyan tudjuk majd megtartani ezt az irántunk megnyilvánuló érdeklődést, holott arról van szó, hogy a meghódított területet nem kell megtartani, hanem menni kell a magunk útján, esetleg más irányba, mint amit addig követtünk.

Csapat nélkül azért ez nem megy?

Nem. De nem szabad túlmisztifikálni egy színházi csapatot. Talán nem is a közös ízlésvilág megteremtése a fontos, hanem a közös színházi nyelv kialakítása. Én elsősorban erre törekszem. Nem is biztos, hogy az ízlés szó a legtalálóbb, főleg, mert nem a tetszésre vagy nemtetszésre kell gondolni, inkább arra, hogy a színész hasson, hatni tudjon azzal a gesztussal, amit megteremt, eljátszik, s ami mindig a valóság és a színház határán helyezkedik el.

Érdekes problémát vet fel a sajátos színházi nyelv kérdése, mert a KDSZ esetében eltér a hagyományostól. Expresszívebb, éles, gyors vágások jellemzik. Vagyis más, mint amit tanulmányaik, a mesterséggel való ismerkedés során a leendő színészek elsajátítanak. Aki a KDSZ-ben játszik, annak ismernie kell az erre a színházra jellemző sajátos kifejezési formát, kell...

... igen. Színészeink valóban sajátos feladat előtt állnak. De ezzel kapcsolatban hadd idézzem az AIOWA idejét, már azért is, mert többen, akik ma itt különféle színházakhoz tartozunk, aiowásokként kezdtük. Most más a helyzet. Akkor létezett egy azonos szenzibilitás, amiben nem kis mértékben bizonyos ifjúi revolt is volt. Most viszont sokkal szakmaibb s ezért talán sokkal egészségesebb is a helyzet, mivel inkább tudatosságról van szó.

Ezzel már lényegében át is tértünk az előadás-készítés problémájára. A műsor kialakítására, az előadás-készítés folyamatára s ezen belül a rendező-színész kapcsolatra, amely – legyen bármilyen színházról szó – alapja annak, hogy előadás létrejöjjön. A rendező hozza vagy vállal darabot, kitalál hozzá egy koncepciót, amelyen belül a színészek a maguk tehetségével, ötleteikkel megpróbálnak előadást csinálni. Természetesen a rendező szelektál abból, amit a színészekről kap. Nagyon leegyszerűsítve mindig ez a folyamat ismétlődik meg. Mégis érdekel, milyen s miben más, ha más, a KDSZ-ben a rendező-színész interakció.

Sokszor ugyanaz mint másutt. Abban viszont különbözik – s most a saját munkámról szólok, ebben vagyok illetékes –, hogy az előadás szövegét is a színészekkel együtt hozzuk létre. Mondhatom, a zenét kivéve, az előadásnak minden elemét. Vannak „darabok”, mint az *Urbi et orbi* vagy a *Turbo Paradiso*, melyek esetében meg sem íródna a szövegek, csak a színészek fejében őrződnek meg, legfeljebb a szimultán fordítás kedvéért írjuk le őket.

*Legyünk konkrétabbak. Vegyük a Brecht – *The Hardcore Machine*-t, az *Urbi et orbi* és a *Turbo Paradiso*t. Mindhárom másként használja azt az alapszöveget, amire épül. A Brecht alapja a Bukowi elégiák című versciklus, az *Urbi et orbiban* privát szövegek keverednek Pilinszky- és Heiner Müller-részletekkel, a *Turbo Paradiso* Kišre hajaz, megjelölése *Hommage à Danilo Kiš*. Hogy jöttek létre ezek az előadásszövegek?*

Az első esetben nem az elégiák színpadi interpretálására, illusztrálására vállalkoztunk, az előadás azzal foglalkozott, ami Brechtben ezeket a szövegeket kiváltotta. Bizonyos részletek elhangzanak, de maga az előadás abból a történelmi és lelki háttérből született, amit az 1952-es vérbe fojtott munkássztrájk váltott ki Brechtből. Az *Urbi et orbiban* privát és irodalmi

szövegek keverednek, úgy, hogy a vallomásként elhangzó magánjellegű szövegek végül Pilinszkybe és Müllerbe mennek át. Igyekeztünk elkerülni, hogy a privát szövegek afféle kibeszélő-show-ként hassanak, mégis többen a négy ember vallomását nyilvános gyónásnak értelmezik. Mi szándékosan tartózkodtunk az ilyen pontosítástól, mert ha ez történik, akkor csupán négy ember gyónása hangzana el a színpadon. Ezzel pedig veszítene súlyából az előadás társadalomkritikai ereje, s lehetetlen lenne a négy ember életét a színház és a valóság határára helyezni. Valóságot említettem, de nem arra gondolok, hogy mivel a színészek a közönség között ülnek, azért válik a történet valósággá, hanem a felmerült témakörök alapján, melyek átjönnek a rámpán, ahogy mondani szokás. De mivel az előadás végső soron rituális színház, egyfajta ceremónia történik, ezt segítik a Pilinszky- és Müller-részletek. Az utóbbiak a világ tagadásának gesztusaként kerültek az előadásba. Nem úgy személyes történetek, mint a vallomások, melyek nagyon is magánemberi problémákról, sorsokról szólnak. Egyesek épp ezek alapján afféle pszichodrámának értették, holott másról van szó. Mások viszont, ahogy a POSZT-on történt, arról beszéltek, hogy a kétféle szöveg miatt az előadás két részre bomlik. Volt persze, aki (Nánay István) felhívta a többiek figyelmét, hogy kettéválásról nem lehet beszélni, mert strukturálisan már előbb is szövéődnek az előadásba Pilinszky-szövegek, csak van, aki ezt nem ismerte föl, ő vélni hallotta, hogy a vallomásokból is kiszűrődik Pilinszky.

A Turbo Paradisóról azt olvastam, hogy hommage à Danilo Kiš. Hogy kell ezt érteni?

Azt, hogy olyan produkcióként indult, amely *A holtak enciklopédiájára* épült volna. Nemcsak ezen a címen ismert novellát használtuk volna fel, hanem – szabad produkció lévén – mindent Danilo Kištől, vagy ami hozzá kapcsolódik, de az első próbák után ezt félretettük. *A holtak enciklopédiáján* keresztül eljutottunk a halál utáni történetig, de rájöttünk, hogy amivel Kiš alapján foglalkozunk, annak közvetlenül már semmi köze nincs Kišhez. Ennek ellenére megtarthattuk volna a novellától kölcsönzött címet, de inkább egyfajta visszautalásként választottuk az hommage-t. Ebbe beleértendő az az időszak, amit már Kiš nem érhetett meg, mindaz, ami halála után megtörtént, amitől félt, vagy amit megérezett. Az előadás már erről szól.

Az előadásaik „szerzői”, hogy csak az Ön rendezéseit említsük, Pilinszky, Heiner Müller, Brecht, Kiš. Hogy történik a szerzők kiválasztása, a darab, a téma megtalálása?

84 Különbözőképpen. Danilo Kiš én választottam, Pilinszkyt már rendeztem, a *Gyerekek és katonákat*, ezt folytatni szerettem volna, Brechtet a né-

metek ajánlották közös produkcióként, ami kapóra jött, mert egyébként is szerettem volna Brechtrel foglalkozni. A vendégrendezőket nem darabra hívom, nekem az a fontos, hogy nálunk épp az a rendező dolgozzon, s rábízom a darabválasztást, ő tudja, hogy itt, a színészekkel és a mi körülményeink között, mit tud csinálni. Visszatérve Pilinszkyhez. Én egy egész más előadásra gondoltam, amikor eldöntöttem, hogy legyen az *Urbi et orbi*. Aztán ebből nem sok került át az előadásba (de örömemre a legfanatikusabb Pilinszky-falóknak is tetszett), amint erre a cím alatti megjegyzés is utal: „Pilinszky János azonos című darabját fokozatosan mellőzve.” Ennek alapján többen, a POSZT-on is, arról beszéltek, hogy ez nem áll, mivel nem mellőzzük Pilinszky szövegét, hanem az előadás vége felé éppen egyre több részlet hangzik el belőle. Csakhogy a mellőzést mi a munkafolyamatra értettük.

Jó, hogy említi a munkafolyamatot, a téma kidolgozását. Ez hogy történik, a színészek hozzák a maguk javaslatait, amelyek beépülnek az előadásba?

Maradjunk a Pilinszky-előadásnál. A kiindulópont a vallomás lehetősége volt. Kezdetben a színészek különféle vallomásokat improvizáltak.

Hogy találták meg az előadásban szereplő négy típust?

A próbák során. Ezeket ők hozták, de a munka során változtattunk a hozott anyagon. Kerestük bennük a típusjegyeket. Közben volt egy időszak, amikor arra kértem őket, ne létezzen figura, hanem az adott szöveg, amit ők mint színész-írók, improvizátorok hoznak létre, szűrődjön át rajtuk. Végül is, mert elkerülhetetlen, megjelentek a típusok.

Következzen egy apró váltás. Az érdekelne, hogy a főműsor mellett létező Desire villamosnak nevezett kísérőműsornak mi a funkciója.

A színháztól elvárják, hogy különböző esteket szervezzen, hogy egyfajta befogadó színház legyen. Mi ennek az igénynek akarunk eleget tenni. Ennek érdekében hívunk meg más színházakat, magyar és szerb alternatívokat, koncerteket, tartunk workshopokat... Mindenképpen olyan fajta előadásokról van szó, amelyek vagy a színházi nyelvet, vagy a tematikát illetően abba az irányba nyitottak, azt művelik, ami közel áll hozzánk.

Aszínházat Kosztolányiról nevezték el, nevében (Desire) a kísérő műsor is Kosztolányit idézi. Arra nem gondoltak, hogy Kosztolányi-darabot játsszanak?

Nagyon szeretném, ha az egyik következő évad Kosztolányiról szólna.

Nem könnyű egy színházat művészileg működtetni. A belső, személyi és egyéb feltételek mellett szükség van egy holdudvarra is, amelynek vonzáskörébe a szín-

ház beletartozik. A KDSZ esetében létezik-e egy ilyen kör? Kikkel tud művészi vonatkozásban korrespondálni?

Elsősorban a MASZK-ot, a szegedi székhelyű Magyarországi Alternatív Színházi Központot kell említeni, amellyel a virtuálisan létező (nem is szívesen beszélek róla), Urbán András Társulatának volt, van kapcsolata. A MASZK koprodukciós partner, évi egy produkciót készítünk közösen, ami aztán bekerül a KDSZ műsorába. Rajtuk keresztül vagyunk jelen a magyar független színházak világában. Van egy szakmai réteg, amely támogat bennünket, akárcsak a különféle alternatív szerveződések. Úgy érzem, kialakulóban van egy bizonyos holdudvar.

Milyen a közönség szempontjából a KDSZ támogatottsága? Arra is gondolok, hogy most először hirdettek bérletet. Miért? Annyian látogatják az előadásokat, hogy szükséges bérletet hirdetni, vagy a bérlet afféle mézesmadzag, amivel szeretnék becsalogatni a nézőket?

A bérlet nem mézesmadzag. Van közönségünk. Nagy problémáink nincsenek a látogatottsággal. Vannak előadások, melyeket játszottunk hét, de négyszázötven ember előtt is.

Ki a színház közönsége?

Többféle csoportból áll össze. Vannak a középiskolások, akik, mondhatni, fanatikus színházba járók, vannak az egyetemisták, akik Szabadkával nem vették el a kapcsolatot, s vannak az idősebbek, akik felfedezték, hogy ilyen is lehet a színház.

Ezek szerint a KDSZ nem rétegszínház, nem csak egyféle közönségnek játszik?

Nem. Csak akkor, ha a rétegre az jellemző, hogy nincsenek előítéleteik. Persze kétfajta néző van. Van, aki számára mi eleve vonzóak vagyunk, s van, aki számára szörnyűek vagyunk, s épp ezért jár hozzánk. Fontosnak tartjuk a kapcsolatteremtést. Ezt telefon és e-mail útján rendszeresítettük. A múlt évtől találkozásokat szervezünk a közönséggel. Jó érzéssel láttuk, hogy többen jöttek el, mint amennyire számítottunk. Nem is színházi emberek voltak, inkább azok, akikkel az előadásokon találkozunk. És sajátos mód nem is az adott előadásról folyt a beszélgetés, hanem arról a problémáról, amiről az előadás szól.

Még valamit a KDSZ előadásainak fogadtatásáról. Az idén kétségtelenül fesztiválszínház lettek, áprilistól november végéig tizenhárom (az Urbi et orbi nyolc, a Brechtet öt, a Turbo Paradisót egy) színházi rendezvényre, fesztiválra, szemlére, találkozóra hívták meg a színházat. Ezek a rendezvények különféle profilúak. A BITEF és az INFANT kimondottan kísérleti, a Sterija Játékok,

a POSZT és a kisvárdai rendezvény szemle jellegű, de játszottak Pesten a Szigeten is. Mindez kétségtelenül sikert jelent a színház számára, de engem az érdekel, hogy a különféle fesztiválokon, szemléken való más-másféle fogadtatást a munka során hogyan tudják kamatoztatni.

Valóban nagy tapasztalat a különféle rendezvényeken való részvétel és fogadtatás. A POSZT-on szigorúan szakmai közönség néz bennünket, az INFANT közönsége pedig konvenciómentesen viselkedő, liberális fiatalokból áll, akik láthatóan élvezik a színházat, szeretnek bennünket. Ez igen különböző fogadtatást jelent, ami bennünket is más-más feladatok elé állít. Előadásonként meg kell vívnunk azért, hogy az adott közönség elfogadjon bennünket. Jó, hogy beszélhetek a fesztiválokról, mert amikor a POSZT-ra meghívtak bennünket, többen azt mondták, hogy persze, hát az idén a POSZT ilyen furcsa, mi is beférünk a programba. De amikor a Sterija Játékokra és máshová is meghívtak bennünket, akkor már más szemmel néztek ránk. Nem lehetett azt mondani, hogy azért kaptunk meghívást, mert afféle alternatívok vagyunk. Szerb és magyar fesztiválokon is voltunk, de sehol sem azért, mert kisebbségi színház vagyunk, s gesztusként szép, ha meghívják bennünket. A szerbiai rendezvényeken a magyar kultúrát képviseljük, a magyarországiakon pedig részesei vagyunk az anyanyelvi kultúrának.

Befejezésül: négy, illetve nemrég óta öt színész van a színház állományában, ami igencsak kevés, az érdekel, hogy terveznek-e társulatbővítést, van-e erre esély, és szükséges-e.

Egyelőre nem az a vágyam, hogy a KDSZ nagy társulattal rendelkező színház legyen. A városban van másik színház is. Ott a Népszínház, ami egy dolog, ennek tudatában kell lenni. Kértem viszont a várost, hogy még két színészt és egy szervezőt felvehessek. Ezt megköveteli a repertoár, dolgoztat bennünket, de szerencsére nincs előírva, hány produkciót kell évente csinálni, s így alkalmunk marad az ún. műhelymunkára, ami számunkra mindennél fontosabb. Ennek keretében kerül sor színészek és rendezők diploma-előadásaira, amelyeket felvesszünk a színház műsorába.

Позориште
Kazalište
Kosztolányi
DezsőSzínház

Alapítási év

1994

Igazgató

Urbán András

Társulat

Béres Márta

Erdély Andrea

Mészáros Árpád

Mészáros Gábor

Mikes Imre Elek

Szervezők

Tóth Hajnalka

Farkas Ida

Bemutatók (2006-tól)

0,1 mg

Drakula

Makrancos Kata

Tangó

Brecht – The Hardcore Machine

Urbi et orbi

A szerelem igaz természete

Lepkegyűjtő

Boldog bolondok

Könyökkanyar

Vér

Turbo Paradiso